

Inleiding

Van het 'Praktijkboek over oplossingsgericht werken & visualisaties bij mensen met een verstandelijke beperking', de voorganger van het huidige boek, zijn ondertussen bijna tweeduizend exemplaren verkocht. Dit betekent dat er heel wat mensen actief aan de slag gingen met het oplossingsgericht werken en de visualisaties die je in dit boek terugvindt.

Na emancipatorisch werken, het burgerschapsmodel en kwaliteit van bestaan vindt het oplossingsgericht werken zijn weg in het begeleiden van personen met een verstandelijke beperking. Hoewel dit boek oorspronkelijk enkel bedoeld was voor deze doelgroep, blijkt ondertussen dat dit boek ook gebruikt wordt bij kinderen met of zonder verstandelijke of communicatieve beperking en eveneens in de psychiatrie.

Een coachende begeleidershouding is noodzakelijk om oplossingsgericht te werken. Vaak is dit voor heel wat begeleiders niet zo evident, omdat we er jaren van uitgegaan zijn dat de begeleider weet wat het beste is voor de cliënt. De coachende houding houdt in dat de begeleider een houding aanneemt van 'leading from one step behind'. Dit betekent dat de coach de expert is van het proces en de cliënt de expert van de inhoud, zijn doel en eigen oplossingen. Als expert van het proces coach je de cliënt in het zoeken naar zijn doel, maak je zijn sterktes en zijn keuzemogelijkheden zichtbaar. Een doel moet realistisch en concreet zijn, en wordt in positieve termen beschreven. Tijdens dit coachingsproces zoeken we samen met de cliënt hoe hij dit kan bereiken. Hiervoor staan we stil bij zijn eigen oplossingen en vaardigheden, indien nodig trainen we een aantal extra vaardigheden.

Ook wij komen nog uit die generatie waarin we al te vaak gesprekken met cliënten voerden over problemen en we te weinig vertrokken vanuit succeservaringen en de mogelijkheden van de cliënt. We zijn er echter van overtuigd dat oplossingsgerichte gespreksvoering én vooral het creëren van een oplossingsgerichte werk- en leefcontext een van de nieuwe tendensen wordt in de zorg. Het plaatst ons ook voor de boeiende uitdaging om voldoende tools

(schaalvragen, complimentenboom,...) te ontwikkelingen op maat van de cliënten, zodat we op een vlotte manier een oplossingsgerichte begeleiding kunnen aanbieden.

Taal is vluchtig en pictogrammen kunnen je helpen om een gesprek te ondersteunen. Uiteraard moet je de visualisaties op maat maken en moet je zoeken naar een visualisatievorm die werkt. Hierbij mag je niet in de valkuil trappen zelf veronderstellingen te maken over wat werkt en niet werkt; je moet het bij je cliënt afoetsen.

Het uitgewerkte materiaal hebben we in bijlagen toegevoegd om je op weg te zetten en je te inspireren. Omdat deze materie voortdurend in beweging is, wordt dit materiaal gratis ter beschikking gesteld op de website van de uitgeverij (zie QR-code en URL achteraan in dit boek), zodat je het op maat van je client zelf kan aanpassen. Je kan de pictogrammen vervangen door foto's of je kan kiezen voor geschreven tekst in een groot lettertype zonder pictogrammen.

We wensen van bij aanvang te benadrukken dat we gezocht hebben naar het best mogelijke pictogram om een bepaald begrip te visualiseren, maar we zijn er ons ten volle van bewust dat dit pictogram voor sommige cliënten niet duidelijk is. Het spreekt voor zich dat je als begeleider dan op zoek dient te gaan naar een pictogram of foto die voor jouw cliënt het begrip visualiseert.

Om de leesbaarheid in dit boek te bevorderen kiezen we ervoor om steeds de term 'cliënten' te gebruiken in plaats van 'personen met een beperking', 'bewoners', 'kinderen', 'gasten', en de term 'begeleider' in plaats van 'professionaal', 'ouder' of 'ondersteuner'.

Kathleen Peeters, ten slotte, auteur van het boek 'Vriendschap – een gps op Mars', bekijkt in dit boek onze ideeën door een autismebril. Haar bijdrage met betrekking tot dit thema voor personen met een verstandelijke beperking en autisme is in het boek op een andere manier vormgegeven, zodat je deze informatie vlot kan terugvinden in deze publicatie. We zijn er ons bewust van dat niet alle tips en aanvullingen toepasbaar zijn bij iedere 'persoon met een verstandelijke beperking en autisme'. Laat je vooral inspireren door de manier

van kijken en denken van Kathleen. Selecteer welke informatie aansluit bij de specifieke handleiding van jouw cliënten.

We hopen dat je inspiratie uit het boek haalt en dat je het met plezier leest, zodat je het kan gebruiken tijdens gesprekken met de cliënt. Maar let op: lezen volstaat niet. Zelf oplossingsgericht werken is de boodschap.

Deze uitgave is gevisualiseerd met pictogrammen van Sclera vzw. Nood aan meer pictogrammen? Neem eens een kijkje op www.sclera.be en laat je verrassen.

Chris De Rijdt
Chris Van Dam
Bart Serrien